

Asia: VN/18505/2021

## Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

### Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista yleisesti

#### Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

Helsingin kaupunki pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina, sillä ne tarjoavat mahdollisuuden parantaa sekä sähköisen asioinnin, että käyntiasioinnin palveluiden tuottamista ja kehittämistä yhdenmukaisilla palveluprosesseilla. Ehdotettu muutos tapahtuisi kaupungin näkökulmasta Suomi.fi Tunnistuksen kautta, mikä mahdollistaisi joustavan siirtymän, mutta hallituksen esityksessä kuvattu vapaaehtoisuus voi hidastaa käyttöönottoa ja aiheuttaa siirtymävaiheessa mahdollisia rinnakkaisia toimintamalleja. Traficomien kevään 2021 markkinaselvityksestä on tärkeää huomioida, että nykyisiä vahvan tunnistautumisen palveluita käytetään laajasti ja ne ovat käyttäjien mielestä helppokäyttöisiä. Tämä puoltaa pitkän siirtymäajan määrittämistä ja nykyisten tunnistuspalveluiden ostoa tuon siirtymäajan rinnalla.

Esityksessä on mainittu, että kansallinen tunnistusmenetelmä (digitaalinen henkilöllisyydistus ja luonnollisen henkilön tunnistusväline) voidaan ilmoittaa EU:n komissiolle. Ilmoitettua tunnistusmenetelmää on mahdollista käyttää muiden jäsenvaltioiden julkishallinnossa asioimiseen. Toivomme, että tämä toteutuu nopeasti, koska se helpottaa erittäin paljon suomalaisia yksityishenkilöitä, yhteisöjä ja yrityksiä toimimaan EU-alueella. eIDAS muutoksen myötä voidaan olettaa, että rajat ylittävä asiointi helpottuu merkittävästi niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla EU-alueella.

#### Kommentit digitaalisesta henkilöllisyydistuksesta

Helsingin kaupunki huomauttaa, että käyttäjällä on oltava mahdollisuus olla näyttämättä kaikkia henkilötietojaan, jotka ovat sovelluksessa. Käyttäjän tulee voida valita tiedot käyttötarkoituksesta riippuen. Asiassa on hyvä huomioida, että sovelluksen käytössä tietojen piilottamisen tulee olla helppoa, jotta ei pääse käymään siten, että oletusnäkyillä on laajat tiedot ja käyttäjä tarpeettoman usein näyttää liian laajasti tietojaan.

#### Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

-

## **Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä**

-

## **Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina**

Helsingin kaupungilla toteutetaan uudet asiointipalvelut asiakasprofiilin ympärille ja asiakaslähtöisesti. Parhaillaan asiakkaalle kehitetään omadata palveluita valtiovarainministeriö rahoittamassa hankkeessa. Näissä vahva tunnistautuminen toteutetaan nykyisin Suomi.fi Tunnistus palvelun kautta. Toiminnallinen ratkaisu vaikuttaa loogisella tasolla toimivalta, mutta sen osalta on hyvä tarkastella kansainvälisiä referenssejä toiminnallisuuksien ja lainsäädäntötarpeen osalta.

## **Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut**

### **Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti**

-

### **Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi**

-

### **Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi**

-

### **Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön**

-

### **Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuksista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä**

-

### **Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisjärjestystä koskevista kysymyksistä**

-

### **Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta**

-

### **Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä**

-

## **Vaikutusten arviointi**

### **Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti**

-

### **Kommentit taloudellisista vaikutuksista**

-

## **Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan**

-

## **Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista**

-

## **Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?**

-

**Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)**

**Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määrärahaveikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisulla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.**

Helsingin kaupunki arvioi, että tämä muutos tuo lisäkustannuksia 1-2 miljoonaa euroa käyttöönotosta vaiheittaiseen siirtymään noin 4 vuoden ajalla.

Sähköisen asiointipalveluiden muutokset olisivat kokonaiskustannuksista yksi kolmasosa, mikäli kaupungin asiointipalveluiden asiakkaan tietojen hallinnassa edistytään suunnitellun mukaisesti (Helsinki-profiili) ja tämä muutos menee esityksen mukaisesti läpi Suomi.fi Tunnistuksen kautta. Rinnalla on menossa henkilötunnusmuutos, josta aiheutuu suurehkoja järjestelmäkustannuksia, joten tässä arviossa lähdemme oletuksesta, että tulevat palvelut toteuttavat suunniteltua henkilötunnuksen muotoa (ns. välimerkkimuutos). Laajassa organisaatiossa ohjeistus ja koulutus ovat yksi kolmasosa kokonaiskustannuksista. Käyntiasiointiin tarvittavia lukulaitteita ja eri toimittajilta ostettujen asiointipalvelun järjestelmien rajapinta- ja käyttöliittymämuutokset olisivat yksi kolmasosa arvoiduista kokonaiskustannuksista.

Muutoksen aiheuttamat kustannukset tulee korvata kaupungille täysimääräisesti.

**Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvoisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvoitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?**

-

## **Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?**

-

**Miten arvoitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?**

-

**Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?**

-

**Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?**

-

**Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?**

-

**Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?**

-

**Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?**

-

**Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?**

-

**Arvioitteko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?**

Helsingin kaupunki pitää hyvänä sitä, että uudistus tuo mahdollisuuden alle 15-vuotiaille ja useille alle 18-vuotiaille käyttää vahvaa sähköistä identiteettiä sähköisissä palveluissa. Kunnan asiointipalveluita tarjotaan laajasti ja on erityisen tärkeää, että kaikilla on mahdollisuus sähköiseen asiointiin. Nykyisin kunnilla on esim. nuorten osallisuuden äänestyksiä, joihin ei ole toimivaa identiteetinhallintaa. Lisäksi tämä mahdollistaa tietosuojasetuksen ja tietosuojalain mukaisen palveluiden tarjoamisen lapselle lainmukaisella tavalla (Tietoyhteiskunnan palveluihin liittyvä lapsen ikäraja). Suomessa ikäraja on 13 vuotta. Kun lapsen identiteetti on varmistettu, voidaan huoltajan suostumusprosessi palveluissa tarvittaessa toteuttaa luotettavasti Suomi.fi Valtuudet palveluiden avulla.

**Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?**

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että laki mahdollistaa ulkomaalaisille sähköisen identiteetin ja asiointivälineen, kun heille on myönnetty henkilötunnus. Tähän liittyvä toimintamalli vaatii vielä jonkin verran selkeyttämistä.

Muutos ei vielä sujuvoita ulkomaalaisten henkilöiden sähköisiä asiointipalveluita, kun henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta. Lisäksi siirtymä Suomeen esim. työn tai opiskelun vuoksi tulisi sujua EU kansalaiselta eID:n avulla helposti. Tähän oli esityksessä nostettu esimerkkejä Viron ja Saksan ratkaisuisissa.

**Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuisissa ja ehdotetussa sääntelyssä?**

-

## Muut kommentit

Helsingin kaupunki huomauttaa, että hallituksen esityksessä oli paljon uusia käsitteitä, joiden yksiselitteisyys ja ymmärrettävyys on varmistettava, jotta niitä opitaan käyttämään johdonmukaisesti. Näiden varmistamiseksi on tärkeää tehdä käyttäjälähtöistä kehittämistä eri toimijoiden kanssa.

Kaupunki huomauttaa myös, että aikataulullisesti hankkeen kautta tapahtuva muutos vie vuosia. EU-alueen rajat ylittävän asioinnin näkökulmasta, olisi hyvä harkita poliisin myöntämän virallisen henkilökortin eID notifiointia rinnalla. Tämä mahdollistaisi ehkä nopeammin suomalaisten asioinnin muiden EU-maiden viranomaispalveluissa. Lisäksi tällä Suomi voi välttää rikkomusmenettelyn aloittamisen. Lisäksi on hyvä tehdä selkeä toiminnallinen kuvaus digitaalisen henkilökortin suhteessa olemassa oleviin virallisiin fyysisiin asiakirjoihin (henkilökortti ja passi) sekä mahdollistaa rinnakkaiskäyttö.

Salminen Kaarina  
Helsingin kaupunki - Kansliapäällikkö 7.4.2022 § 83